

FARAO

in 30 seconden

SA-MEN-VAT-TING (3 SEC.)

Alle macht en rechtvaardiging in de Egyptische samenleving kwamen van bovenaf, aangezien de farao de brug vormde tussen hemel en aarde, goden en mensen.

OPGRA-VING (3 MIN.)

De almachtige farao stond garant voor *ma'at* (waarheid, recht, voorspoed en kosmische harmonie) en belichaamde elk aspect van tempel en staat. Hij had geen licht taak: het bewaken van de grenzen, toezicht op de overstroming van de Nijl, het gunstig stemmen van de goden en het beheersen van een netwerk van eergierige elites.

Denk aan een president, de paus, een generaal, de minister van Buitenlandse Zaken en het hoofd van de politie. Voeg ze samen tot één persoon en u hebt de Egyptische farao. Het woord is afgeleid van *per-aa* of 'groot huis', oftewel het paleis. Dit koningschap ontwikkelde zich vanaf voordynastieke tijden, terwijl cultureel verschillende groepen zich langs de Nijl vestigden en er een complexe samenleving ontstond. De zowel goddelijke als menselijke farao vaardigde edicten uit, bouwde tempels, voerde veldtochten aan, zag toe op irrigatieprojecten en paste het recht toe. Er vond weleens een moordaanslag op hem plaats, maar die was gericht tegen de méns, niet tegen het instituut. Farao's zijn herkenbaar aan hun regalia: kroon, hoofdtooi, ceremoniële kunstbaard, hiëroglifische naam in een ovale ring (cartouche) en een met ongekende zorg gebouwd graf – een piramide of een in rots uitgehouwen grafkamer. Sommige farao's staan bekend als grote bouwers (Snoefroe, Cheops en Amenhotep III), andere als oorlogvoerders (Thoetmozes III, Ramses II) of als geslepen politici (Amenemhat I, Psammetichus I). Maar helaas weten we bijna niets van individuele personen. In de beeldhouwkunst heeft bijna elke koning stijkenmerken waaraan we zijn beeltenis kunnen herkennen. In uitzonderlijke gevallen riep een vrouw zich uit tot farao (Nitocris, Neferoesobek, Hatsjepsoet en Cleopatra).

VERWANTE ONDERWERPEN

Zie ook
NARMER
blz. 24

DYNASTIEËN
blz. 26

SNOEFROE
blz. 42

SENOESERET III
blz. 64

THOETMOZES III
blz. 86

ACHNATON
blz. 102

RAMSES II
blz. 126

TEKST (30 SEC.)

Peter Der Manuelon

Als opperheerser van Egypte bekleedde de farao zowel een seculiere als een goddelijke functie. Egyptische koningen zijn direct herkenbaar aan hun symbolische regalia.

DE WOESTIJN & DE OASEN

in 30 seconden

SAMENVATTING (3 SEC.)

De Nijl maakte een bloeiende beschaving mogelijk, maar de woestijn en oasen drukten evenzeer een stempel op de wereld van de Egyptenaren.

OPGRAVING (3 MIN.)

De enige geconserveerde oud-Egyptische kaart is een papyrus van 1,75 x 0,5 m van het Nieuwe Rijk (koning Ramses IV). Deze toont een deel van de Wadi Hammamat, een van de belangrijkste woestijnroutes naar de Rode Zee. Hij was vermoedelijk vooral bestemd voor grondstofwinning – hoofdbestemmingen zijn steengroeven en goud- en zilvermijnen. Belangrijke locaties worden op de kaart geaccentueerd, evenals enkele bouwwerken, zoals een Amon-tempel, een nederzetting en een waterput.

De oude Egyptenaren verdeelden het landschap in woestijn (*desjret*, 'Rood Land') en het Nijldal en de Nijldelta (*kemet*, 'Zwart Land'). De westelijke woestijn (de oostelijke Sahara) was ruwweg tweemaal zo groot als de oostelijke (Arabische) woestijn. Het bouwland was vertrouwd, geordend en 'beheersbaar'; de woestijn betekende onherbergzaamheid, gevaarlijke wilde dieren en rovende nomaden. Een uitzondering was het woestijngebied dat aan de vallei grensde; een vast ideaal was om daar begraven te worden en zo het 'prachtige westen' van het Egyptische hiernamaals te bereiken. De woestijnen schiepen evenzeer beschaving als de Nijl: ze vormden buffers tussen Egypte en zijn burens. De Egyptenaren waagden zich voornamelijk in de woestijn voor grondstofwinning, handel met verre partners en veldtochten. De westelijke woestijn was het droogst en desolaatst, maar er lagen wel vijf grote oasen met permanente waterbronnen, die een aanzienlijke bevolking konden onderhouden. De oasen Bahariya, Dakhla, Farafra, Kharga en Siwa werden gewaardeerd als productieve landbouwgebieden. De oostelijke woestijn leverde grondstoffen voor kunst en architectuur; de routes erdoorheen liepen door naar de westelijke Sinai en de Rode Zee. Zo was Egypte verbonden met Mesopotamische, Levantijnse en zuidelijke Afrikaanse streken.

VERWANTE ONDERWERPEN

Zie ook
DE NIJL
blz. 16

EGYPTES BUREN
blz. 28

BIOGRAFIEËN (3 SEC.)

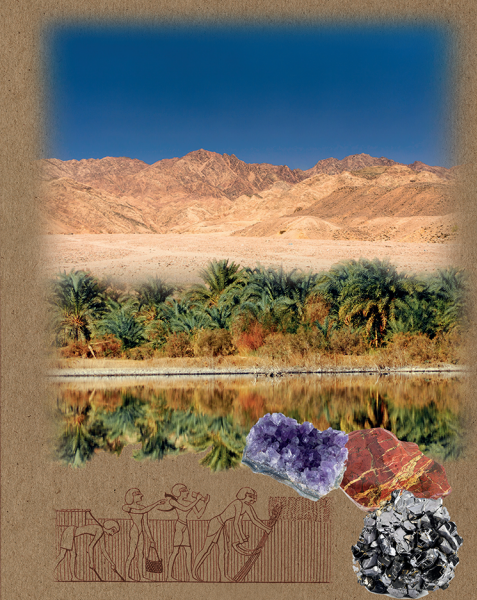
GERTRUDE CATON-
THOMPSON
1889-1985
Engelse archeoloog

AHMED FAHRY
1905-1973
Egyptische archeoloog en
egyptoloog, hoofd woestijn-
onderzoeken Egyptische
Oudheidkundige Dienst
1944-1950

TEKST (30 SEC.)

Nicholas Picardo

Woestijnen waren gevaarlijke oorden, maar bevatten rijke bronnen van steen en mineralen. Landbouw en beschaving gedijden juist in de oasen.

DE CACHETTE VAN KARNAK

in 30 seconden

SAMENVATTING (3 SEC.)

De cachette van Karnak is niet uniek, maar is wel de grootste opslag die ooit in Egypte werd ontdekt van beelden die uit een tempel zijn verwijderd en begraven.

OPGRAVEN (3 MIN.)

Voorat Georges Legrain overleed, voltooide hij drie delen van de catalogus van het Egyptisch Museum, met ongeveer een derde van de stenen beelden uit de cachette. Vanaf 1917 heeft een aantal egyptologen nog meer stukken onderzocht en beschreven. In 2006 begon een Frans-Egyptisch project ter opstelling van een lijst van alle vondsten. Dit resulteerde in een steeds geactualiseerde database, die sinds november 2009 online toegankelijk is: www.ifao.egnet.net/bases/cachette.

De geheime opslag of 'cachette'

van Karnak was een depot van ongeveer 800 stenen beelden en 17.000 bronzen, begraven met tal van andere voorwerpen in een enorme kuil van ruim 15 m diep, op de binnenplaats tussen de pylonen 7 en 8 op de noord-zuidas van de tempel van Karnak. Georges Legrain ontdekte hem op 26 december 1903; vanwege problemen met grondwater was de ontruiming pas in juni 1907 afgerond. De stenen beelden dateren van de vijfde dynastie tot de Ptolemaïsche Periode, maar slechts weinig zijn ouder dan het Nieuwe Rijk, en geen zijn jonger dan de eerste eeuw v.Chr. De beeldtypen variëren van schrijdend en zittend tot knielend en neergebogen; er zijn ook veel blokbeelden. Nieuwe Rijkfaraos' zijn goed vertegenwoordigd; onder de latere sculpturen overheersen priesters van de tempel van Karnak. Een van de weinige vrouwenbeelden stelt de moeder van Thoetmozes III voor. Bijna alle bronzen zijn beeldjes van Osiris, god van de doden, door gelovigen in de Late Periode achtergelaten in de tempel. De voorwerpen werden kennelijk allemaal tegelijk begraven; aangezien ze in de tempel waren opgedragen, konden ze er niet simpelweg uit worden verwijderd. Dit vond vermoedelijk plaats halverwege de eerste eeuw v.Chr., al is ook een veel latere datum (ca. 330 n.Chr.) gesuggereerd.

VERWANTE ONDERWERPEN

Zie ook
TEMPELS
blz. 40

THOETMOZES III
blz. 86

OSIRIS & WEDEROPSTANDING
blz. 100

BEELDHOUWKUNST
blz. 124

BIOGRAFIE (3 SEC.)

GEORGES LEGRAIN
1865-1917
Frans archeoloog die toezag op opgravingen en restauraties in de tempel van Karnak.

TEKST (30 SEC.)

M. Eaton-Krauss

Een van de beelden die werden ontdekt in de cachette van Karnak was dit exemplaar van de moeder van Thoetmozes III.

